

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks@regeringskansliet.se

Stockholm 2025-02-13

REMISSYTTRANDE;

Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (Ert diarienummer KN2024/02249)

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar runt 5 900 medlemsföretag med närmare 8 900 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerad promemoria och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

1. Sammanfattning av mest prioriterade synpunkter

- Visita anser att ett frival/en valfrihet för företagen att ansvara för sitt kommunala avfall hade varit bättre än nu föreslagna förflyttningar av ansvar.
- Visita anser ändå att förslaget om att ansvaret för förbrukat matfett ska gå över till producenterna är mycket positivt, då detta säkerställer företags äganderätt till resurser som har ett värde, som de annars riskerar få omhändertagna av annan.
- Om förslaget skulle genomföras är det dock av stor vikt att det inte leder till ökad administration och kostnader för företag som önskar att matfettet ska tas omhand fortsatt genom kommunens försorg eller inte har resurser att ombesörja omhändertagandet på egen hand. Det är därför viktigt att företag som så önskar kan få ta del av kommunens andrahandsansvar.

- Det är positivt att dispens ska kunna ansökas hos länsstyrelserna i stället för kommun, men en nationell dispens vore ännu bättre för att möjliggöra storskaliga och miljömässigt fördelaktiga lösningar och upphandlingar. Det är vidare positivt att det för dispens ska räcka med att hanteringen ska vara *likvärdig* med den kommunala behandlingen. Visita anser dock att dispensmöjligheten bör formuleras så att, om förutsättningarna är uppfyllda, länsstyrelsen *ska* (istället för ”*får*”) besluta om dispens. Detta skulle öka rättssäkerheten och förutsebarheten för företagen.

2. Förslagen i betänkandet

2.1. Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

För att bland annat öka materialåtervinningen och tydliggöra ansvarsfördelningen för avfallshanteringen föreslås bland annat nytt ansvar för vissa avfallsproducenter. En avfallsproducent föreslås nu vara ansvarig för det kommunala avfall som har producerats i en detaljhandel med livsmedel eller yrkesmässig verksamhet, om avfallet består av förbrukat matfett eller förbrukat kontorspapper. Kommunen är dock ansvarig för avfallet om avfallsproducenten begär det och det finns ett bristande utbud av tjänster för avfallshanteringen, transportavstånden är orimligt långa eller avfallshanteringstjänsterna erbjuds med oskäligen avtalsvillkor. Vart femte år ska kommunen utvärdera om förutsättningarna förändrats och om avfallshanteringstjänsterna fortsatt ska erbjudas. Definitionen ”*Förbrukat matfett*” föreslås vara ”*avfall som utgörs av fritureolja eller annat matfett, och som har producerats i samband med yrkesmässig beredning av livsmedel, med undantag för fett från fettavskiljare*”. Och definitionen ”*Förbrukat kontorspapper*” föreslås vara ”*avfall som utgörs av kopieringspapper, blanketter och skrivblock*”.

2.2. Undantag från kommunens ansvar

Det föreslås att länsstyrelsen får, på begäran, besluta att en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för och som produceras i verksamheten, om avfallet behandlas på ett sätt som ger en materialåtervinning eller annan återvinning som är åtminstone likvärdig med den kommunala behandlingen. Ett sådant beslut ska avse avfallshantering i en kommun eller i flera kommuner inom ett län. Länsstyrelsen ska ge berörda kommuner tillfälle att yttra sig innan beslutet fattas.

2.3. Utökad utsortering av avfall

Redan idag ska den som har förpackningsavfall sortera ut papper och kartong, plast, metall, färgat glas, ofärgat glas, plastflaskor och metallburkar med pant, trä, och övrigt förpackningsmaterial. Utredningen föreslår att, utöver förpackningsavfall, så ska fler typer av avfall och material som avfall av plast, metall, glas och papper sorteras ut.

2.5. Ikraftträdande

Förslagen föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 januari 2026.

3. Visitas synpunkter på förslagen

3.1. Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

Visita har en längre tid arbetat för att företagen ska ges en valfrihet att hantera sitt kommunala avfall såsom livsmedelsavfall och förbrukat matfett. En sådan valfrihet skulle leda till en ökad flexibilitet och möjlighet till anpassning av verksamheternas behov. Det skulle även ge incitament för mer innovativa lösningar som kan främja hållbarhet och cirkulär ekonomi samt ge större engagemang i avfallsfrågor. Utredningen har tyvärr inte föreslagit en sådan valfrihet utan istället valt att föreslå förflyttning av ansvar för visst kommunalt avfall, något som tyvärr inte passar besöksnäringen lika bra eller ger de bästa miljömässiga förutsättningarna. Detta då branschen är så diversifierad och olika företag har olika behov och förutsättningar att hantera avfallsfrågan.

Stora skillnader kan finnas i vissa verksamheter från hushållens avfall, bland annat i mängd och beskaffenhet, och även andra behov vad gäller avfallshantering kan finnas. Till exempel kan anges att restauranger kan ha mycket stor mängd livsmedelsavfall som behöver hämtas mer frekvent än hushållens avfall för att inte leda till skadeverkningar som problem med skadedjur, etc. Detta har varit svårt att få i vissa kommuner som nekat företagen tätare hämtningar än vad som ges till hushållen, trots att företagen skulle betala även för mer frekventa hämtningar. Ett annat behov som företag kan ha är att få ordentlig statistik över sitt avfall för att kunna sätta miljömål och följa upp dessa. Det har tyvärr visat sig omöjligt att få relevant statistik i många kommuner då företagens avfall inte särskiljs från hushållens avfall i den kommunala hanteringen.

Vissa företag har dock inte så stora mängder avfall och de kanske inte har behov av särskilt anpassade hämtningar eller annat. För dessa företag föreligger eventuellt inte heller samma möjligheter att uppnå miljömässiga fördelar med en annan hantering av avfallet än den kommunala.

Visita anser därför principiellt att det hade varit bättre om det i utredningen hade föreslagits en valfrihet eller en frivalslösning som skulle ge företag möjlighet att välja annat än kommunal hantering om de så önskade och hade förutsättningarna. Denna hantering har också förordats i tidigare utredningar i frågan. Visitas inställning är att de farhågor som lyfts över att det skulle vara problematiskt för kommunerna att hantera en sådan lösning är överskattade. Företagen vill och behöver ha en kontinuitet i sin avfallshantering och det är såvitt vi känner till framför allt större restaurangföretag som har behov och önskan om att få hantera sitt eget avfall i större utsträckning.

I avsaknad av ett förslag om valfrihet/frival ser Visita nu i och för sig mycket positivt på utredningens förslag att avfallsproducenter ska få hantera sitt eget förbrukade matfett, detta då de företag som har mycket förbrukat matfett härmed kan fortsätta få en intäkt för detta avfall snarare än en utgift. Det är dock samtidigt mycket viktigt att detta inte leder till fördyring eller ökat krångel för mindre företag och andra företag som inte önskar eller har resurser för att hantera sitt eget avfall. Det bör därför säkerställas en reell möjlighet för att få välja kommunal hantering av matfettet även fortsättningsvis.

Visita anser att förslaget om kommunens andrahandsansvar riskerar att vara alltför restriktivt, oförutsägbart och kommer leda till olikheter i de kommunala tillämpningarna. De föreslagna kraven på bristande utbud av tjänster, orimligt långa transportavstånd eller oskäligen avtalsvillkor träffar troligen också framför allt endast företag i glesbygd, medan även mindre företag i städer behöver beaktas. Att kommunen även ska utvärdera tjänsten var femte år ger sämre förutsättningar för långsiktig planering för företagen. Visitas förslag är således att kommunen – samtidigt som de företag som så önskar det får ta hand om sitt eget förbrukade matfett – ska vara ansvarig för avfallet om avfallsproducenten begär det. Visita ser inte att detta skulle innebära några oproportionerliga planeringsproblem för kommunerna. Vad gäller frågan om att fett från fettavskiljare föreslås undantas från definitionen av förbrukat matfett innebär det att kommunen får ansvaret för detta avfall. Det fastslogs i tidigare praxis att fett från fettavskiljare var verksamhetsavfall och upp till företagen att själva hantera, vilket företagen också gjort. Det som i praktiken har hänt i vissa kommuner sedan kommunerna tog över ansvaret för detta avfall är att vissa kommuner beslutat att fettavskiljarna ska tömmas med en för hög och ej

behovsrelaterad frekvens, till mycket stor kostnad för företagen. Företagen omfattas redan idag av regler på att de behöver hantera fettavskiljarna korrekt. Företag har även ett stort egenintresse av att hantera fettavskiljarna korrekt och tömma dem med tillräcklig frekvens då det annars luktar fruktansvärt illa i omgivningen kring restaurangerna. Företagen har således både skyldigheter och egna tydliga incitament att hantera detta avfall korrekt och behöver också få möjligheten att undvika att få alltför stora fakturor från kommunerna för tömningar som inte är behovsrelaterade. Om fett från fettavskiljare ska undantas från definitionen av förbrukat matfett är det således viktigt att de företag som så önskar får dispens att hantera fett från fettavskiljare framöver, se mer nedan under 3.2.

Nämnas här kan också att ett resultat av att skillnad föreslås göras mellan detaljhandelns och restaurangbranschens avfall är att företag som har både detaljhandel och restaurang kommer att omfattas av båda varianterna. De kommer således få eget ansvar för detaljhandelns livsmedelsavfall men kommunen har ansvaret för dess livsmedelsavfall från restaurangverksamheten (förutom för förbrukat matfett). Det är här viktigt att sådana företag får dispens att hantera sitt livsmedelsavfall från restaurangverksamheten så de slipper hantera sitt livsmedelsavfall på flera olika vis, se mer nedan under 3.2.

Nämnas här kan även att det är oklart vad ansvarsövergången av förbrukat kontorspapper kan komma att innebära för besöksnäringen. Det är viktigt även här att förslaget inte leder till att avfallshanteringen blir dyrare och krångligare för företagen utan att det garanteras en avgörande miljönytta.

3.2. Undantag från kommunens ansvar

Visita anser att förslaget om att länsstyrelsen får besluta att en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för är positivt. Det är bättre för likvärdigheten att det är länsstyrelsen och ej kommunen som ska besluta i frågan. Det är också praktiskt viktigt att länsstyrelsens beslut kan gälla flera kommuner i ett län. Då vissa kedjor har enheter i många län vore det dock ännu bättre om dessa kunde få en nationell prövning istället som gällde samtliga län – detta för att kunna göra storskaliga och miljömässigt fördelaktiga lösningar och upphandlingar. Visitas förslag är därför att företagen istället ska ges möjlighet att söka undantag som ska gälla nationellt.

Det är här även viktigt att det räcker med att hanteringen ska vara *likvärdig* med den kommunala behandlingen, så som föreslås i utredningen. Detta förslag kommer innebära att företagen ges en bättre möjlighet att få hantera sitt livsmedelsavfall

och tex kunna få tillräckligt många hämtningar, viktig statistik för sitt miljöarbete och möjlighet till innovation och goda miljölösningar. Visita anser dock att dispensmöjligheten bör formuleras så att, om förutsättningarna är uppfyllda, länsstyrelsen ska (istället för "får") besluta om dispens. Detta skulle öka rättssäkerheten och förutsebarheten för företagen och öka förutsättningarna för mer cirkulär ekonomi.

Som nämnts ovan är det viktigt att företagen kommer att beviljas undantag för bland annat hantering av fett från fettavskiljare och annat livsmedelsavfall.

3.3. Utökad sortering av avfall

Utredningen anger att krav på utökad sortering av avfall förtydligar redan befintliga krav men kan *"kräva vissa resurser i form av kostnader för utrymmen, kärl, tid för sortering och ökade kostnader för avfallet"*. Utredningen fastställer att ingen samordning ska ske med insamlingssystemet för förpackningsavfall. Visita anser att företagen självklart ska sortera avfallet i enlighet med avfallshierarkin men här uppstår ett praktiskt problem, nämligen brist på utrymme i fastigheterna för de olika kärlen som krävs i praktiken. De företag som äger sin egen fastighet kan behöva ta större lokaler i anspråk eller bygga ut, vilket inte alltid låter sig göras och de företag som hyr lokaler är beroende av de möjligheter som ges av fastighetsägarna och/eller de lokala omgivningarna. Redan idag har fastighetsägare problem att tillhandahålla de utrymmen som krävs för sortering av förpackningsavfall. Visita förstår problematiken att utsorterat avfall som inte är förpackningar inte ska hamna i producentansvarsorganisationernas system, men det vore fördelaktigt med en lösning där aktuella fraktioner kunde sorteras tillsammans med förpackningsinsamlingen (som det anges i utredningen har gjorts i Danmark), och sedan eftersorteras om detta skulle vara möjligt. Visita noterar att man i utredningen anger följande angående eftersortering. *"Av praktiska skäl går det inte att ställa krav på att utsorteringen och insamlingen av avfall i ett första steg ska ske i alla de fraktioner som kan vara nödvändiga för att möjliggöra en högkvalitativ materialåtervinning. Det är inte praktiskt möjligt att kräva att privatpersoner och verksamhetsutövare sorterar avfall i tillräckligt många delar dels för att detta blir alltför komplicerat och kräver hög kunskapsnivå om avfallens innehåll, dels för att det ofta skulle saknas utrymme för de behållare som skulle vara nödvändiga."* Här skulle det vara bättre om företag, som av platsbrist behöver detta, skulle kunna sortera aktuella avfallsslag tillsammans med förpackningar i samma avfallsslag som sedan kunde eftersorteras. I avfallsfrågorna

behövs praktiska och genomförbara lösningar för företagen för bästa miljömässiga slutresultat.

4. Ytterligare aktuella frågor

Det finns företag som önskar kompostera sitt bioavfall. Visita ställer sig därför positiv till förslagen reglering där möjligheterna till detta klargörs.

Visita anser att det är viktigt att företag som så önskar ska kunna få relevant avfallsstatistik och kommunerna bör därför ges en skyldighet att tillhandahålla sådan när detta efterfrågas.

Visita avgränsar sina synpunkter på förslagen i betänkandet enligt ovan.

Jonas Siljhammar
VD

Anna Sandborgh
Branschjurist